

- ⁶ Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ (у визначеннях, поняттях і схемах) : навч. посіб. / В. М. Плішкін, В. П. Лисюченко, І. В. Орт ; за заг. ред. В. М. Плішкіна. – К. : Націон. акад. внутр. справ, 1999. – 119 с.
- ⁷ Фільштейн В. Л. Організаційно-правові засади діяльності Національної поліції Держави Ізраїль (порівняльно-правовий аналіз) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Фільштейн Володимир Леонідович ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2009. – 643 с.
- ⁸ Гиленсен В. М. Полиция ФРГ (организация и деятельность) / В. М. Гиленсен. – М. : ВНИИ МВД СССР, 1973. – С. 18.
- ⁹ Рада прийняла закон про національну поліцію : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.korrespondent.net/ukraine/3534885-rada-prinyala-zakon-pro-natsionalnu-politsiui>
- ¹⁰ Чистяков П. М. Від міліції до поліції: європейський підхід управління внутрішніми справами / П. М. Чистяков // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 3. – С. 215.
- ¹¹ Рада приняла закон о Национальной полиции : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rian.com.ua/politics/20150702/369918835.html>
- ¹² Рада ухвалила закон про національну поліцію : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/ukr/news/rada-prinyala-zakon-natsionalnoy-politsii-1435851305.html>
- ¹³ Рада прийняла закон про національну поліцію : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rian.com.ua/analytics/20150705/370040087.html>
- ¹⁴ Юридична психологія : підруч. / Д. О. Александров, В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко та ін.; заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсєєва. – 2-ге вид., доопр. та доп. – К. : КНТ, 2008. – 352 с.
- ¹⁵ Фільштейн В. Л. Вказана праця.
- ¹⁶ Передерій О. С. Вказана праця. – С. 14.
- ¹⁷ За пять дней работы новой патрульной службы киевляне увидели, чем полиция отличается от милиции : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fakty.ua/202512-za-ryat-dnej-raboty-novoj-patrunnoj-sluzhby-kievlyane-uvide-li-chem-policiya-otlichaetsya-ot-milicii>
- ¹⁸ Рада приняла закон о Национальной полиции : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rian.com.ua/politics/20150702/369918835.html>

Резюме

Біленчук П. Д., Ярмолюк А. А. Поліцейський Кодекс України. Яким йому бути?

У статті вказується, що архітектоніка Поліцейського Кодексу України повинна сьогодні структурно складатися із трьох основних частин, а також детально та системно аналізуються основні структурні положення даного законопроекту.

Ключові слова: Поліцейський Кодекс України, Національна поліція України, поліцейська діяльність, внутрішнє управління.

Резюме

Біленчук П. Д., Ярмолюк А. А. Полицейский Кодекс Украины. Каким ему быть?

В статье указывается, что архитектоника Полицейского Кодекса Украины должна сегодня структурно состоять из трех основных частей, а также подробно и системно анализируются основные структурные положения данного законопроекта.

Ключевые слова: Полицейский Кодекс Украины, Национальная полиция Украины, полицейская деятельность, внутреннее управление.

Summary

Bilenchuk P., Yarmolyuk A. A. The Ukrainian Code of Police. What it should be?

The article states that today the architectonics of Ukrainian Code of Police should consist of the three major parts. In addition, the detailed and systematic analysis of the major structural provisions of the bill is considered.

Key words: the Ukrainian Code of Police, the National Police of Ukraine, policing, internal control.

УДК 342.9

З. О. КУКІНА

Зінаїда Олександрівна Кукіна, кандидат юридичних наук, здобувач Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНОЇ КОРПОРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Якщо говорити про загальноєвропейський тренд у питанні притягнення до кримінальної відповідальності юридичних осіб, то в країнах Європи така відповідальність існує або в класичному вигляді корпоративної кримінальної відповідальності, або як квазікорпоративна кримінальна відповідальність. Єдиним винятком є Німеччина, де існує принцип, відповідно до якого накладення кримінальної відповідальності на юридичну особу є значним порушенням основоположних принципів Кримінального кодексу Німеччини.

Водночас треба зазначити, що в Німеччині існують такі грошові штрафи за порушення німецькими компаніями законів, що іноді вони наносять не меншу шкоду корпораціям, ніж кримінальна відповідальність.

Спільною рисою для всіх європейських країн, крім Великобританії та Нідерландів, є те, що концепція кримінальної відповідальності юридичної особи – відносно нова. Якщо не брати до уваги два згаданих вище винятки, то першою європейською країною, де в 1994 р. запровадили теорію корпоративної кримінальної відповідальності, була Франція. За нею в 1999 р. прослідувала Бельгія, в 2001 р. – Італія, 2003 р. – Польща, в 2006 р. – Румунія, в 2010 р. – Люксембург і Іспанія, в 2012 р. – Чехія. Навіть у Великобританії, країні, де юридичні особи вже давно несуть кримінальну відповідальність, більшість правопорушень, за які настає така відповідальність, були зафіксовані в законодавстві тільки в останні роки. У Голландії до 1976 р. юридичні особи несли відповідальність тільки за податкові правопорушення^{1,2}.

У європейських країнах, де визнається кримінальна відповідальність юридичних осіб, основою для виникнення такої відповідальності є зв'язок між діями співробітників компанії та самою компанією. У більшості юрисдикцій працівники, які можуть стати суб'єктами корпоративного злочину, виконують управлінські функції, а їхнє діяння (дія чи бездіяльність), як елемент складу цього злочину, завжди пов'язано з виконанням їхніх посадових обов'язків. Третьою загальною рисою для всіх країн є визнання необхідності виконання злочинної дії (або бездіяльності) в інтересах або заради користі компанії.

Ще однією спільною для всіх європейських юрисдикцій рисою є концентрація уваги на тому, чи мають юридичні особи ефективний механізм управління та систему контролю для упередження злочинної діяльності всередині компанії. Такі механізми та системи повинні:

- доводити, що намір скоїти злочин від імені корпорації був відсутній;
- надавати захист;
- виступати пом'якшувальним чинником при винесенні вироку;
- мати вплив на рішення щодо процесуальних дій кримінального провадження та видів покарання за злочин.

Що стосується наміру, в Люксембурзі, наприклад, якщо законодавство не передбачає чітко визначених способів захисту, всі види злочинів вимагають доведення наміру, надаючи право юридичній особі надавати докази того, що вона використовувала відповідні системи управління та контролю, а отже, не могла мати намір скоїти злочин.

У більшості правових систем компанії отримають захист, якщо доведуть, що вони використовували достатні системи управління та контролю, щоб запобігти скоєнню злочину. Наприклад, в Бельгії, за винятком випадків суворої відповідальності, юридична особа може уникнути кримінальної відповідальності, якщо її компанія доведе, що дотримувалася належної процедури під час призначення особи, яка скоїла відповідний злочин, а також, якщо цей злочин не був наслідком неправильної політики управління та контролю за діяльністю компанії.

В Італії компанія має підстави для захисту від позову, якщо вона доведе, що застосовувала у своїй діяльності механізм функціонування та системи контролю, які відповідають стандартам та є ефективними для уникнення злочинної діяльності. Так само в Іспанії компанія не буде нести кримінальну відповідальність, якщо в ній застосовується належна політика нагляду за діяльністю власних працівників.

У деяких юрисдикціях заходи, які застосовуються юридичною особою для запобігання злочинам, можуть вважатися пом'якшувальними обставинами при винесенні відповідного вироку. Наприклад, в Італії штрафи, накладені на компанію за вчинене правопорушення, знижуються на 50 %, якщо до проведення судового засідання у справі вона прийняла необхідні запобіжні внутрішні правила контролю та управління. Навіть якщо внутрішні правила та системи управління в компанії не можуть виступати підставою для захисту від позову чи пом'якшення покарання, ступінь адекватності такої політики компанії можуть використовувати при визначенні виду покарання чи під час прийняття рішення про відкриття провадження.

Питання важливості політики відповідальності компаній за внутрішні механізми управління і контролю, а також адекватності таких правил порушили у Великобританії в 2010 р. в рамках обговорення Закону «Про хабарництво» (Bribery Act)². Юридичні особи, в яких не було належних систем та адекватних процедур, могли притягатися до відповідальності за неспроможність попередити хабарництво серед співробітників компанії або будь-ким, хто надавав послуги для юридичної особи або від її імені.

Якщо говорити про рівень та види покарань за корпоративний злочин, вони варіюються від держави до держави. Водночас є спільні тенденції. Найпоширеніший вид покарання – штраф. Розміри штрафів коливаються, але можуть бути дуже високими (Великобританія) з метою виконання стримуючої функції покарання. Якщо менеджмент компанії знає, що штраф за злочинну діяльність веде до її повного банкрутства, обережність буде набагато вищою. Іншими видами покарання є ліквідація юридичної особи (Франція, Іспанія) та заборона брати участь в тендерах на державні закупівлі.

Ще однією спільною для всіх держав рисою є можливість пом'якшити міру покарання шляхом співпраці з представниками правоохоронних та інших державних органів. Так, у Великобританії Служба по боротьбі з економічними злочинами в особливо великих розмірах (Serious Fraud Office) пропонує компаніям заміну кримінальної відповідальності на цивільну – у вигляді стягнення незаконних активів за умови розкриття інформації про корупційну діяльність. Таким чином, компанія має змогу уникнути тавра засудження в кримінальному порядку. Крім того, коли справа доходить до винесення вироку, співробітництво з державними органами може також стати пом'якшувальною обставиною.

Якщо говорити про взаємодію корпорацій з державними органами, то неможливо не згадати ще про одну тенденцію – посилення контролю за діяльністю компаній з боку держави. У багатьох країнах за умови збільшення обсягів корпоративної злочинності та посилення шкідливого впливу злочинної поведінки корпорацій на населення органи державної влади (правоохоронні, судові) посилюють моніторинг корпоративного поля. У такій діяльності дуже важливо, щоб в державі застосовувалися чіткі, виважені та справедливі норми закону.

Концепцію корпоративної кримінальної відповідальності у французьке право вперше ввів кримінальний кодекс Франції 1994 року³. Спочатку вона застосовувалася до обмеженого кола злочинів, а з 31 грудня 2005 р. законом № 2004-204 від 9 травня 2004 р. розповсюджено на всі види злочинів.

За винятком держави та органів місцевого самоврядування (за певних умов) юридичні особи можуть нести кримінальну відповідальність за злочини, скоєні від їхнього імені її юридичними представниками. Юридична особа також може бути засуджена за кримінальні дії своїх співробітників, які діяли від її імені на основі довіреності (*délégation de pouvoir*), у якій юридична особа делегувала довіреному ряд своїх прав. Однак судово практика останніх років показує, що юридична особа може бути визнана винною у злочині на підставі недбалості, яка є наслідком легковажного ставлення до організації діяльності цієї юридичної особи. Така відповідальність настає, навіть якщо вина не може бути закинута представнику або співробітнику, якому компанія делегувала свої функції.

Компанія може нести кримінальну відповідальність за будь-який вид злочину, крім тих, які можуть бути скоєні виключно фізичними особами. Юридична особа може нести кримінальну відповідальність за злочини, за які єдиною мірою покарання відповідно до закону є ув'язнення. У таких випадках компанії може бути присуджено штраф в розмірі до 1 млн євро.

Компанія не буде підлягати кримінальній відповідальності, якщо вона зможе довести, що злочин був скоєний не від її імені. Наприклад, юридична особа не може бути звинувачена або засуджена за злочини, скоєні її представниками, якщо вони діяли у власних інтересах більшою мірою, ніж від імені компанії. Однак це правило не застосовується, якщо злочин був скоєний в процесі діяльності юридичної особи для її користі. Компанія може нести кримінальну відповідальність, навіть якщо вона не отримала фінансову вигоду від злочинної діяльності, у якій її звинувачують. У французькому праві відповідність механізмів управління та систем контролю всередині компанії всім нормам та стандартам хоч і береться до уваги при оцінці того чи іншого злочинного діяння, але сама по собі не є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності.

Кримінальна відповідальність юридичної особи не виключає той факт, що будь-яка фізична особа може бути визнана виконавцем або співучасником того самого злочину та нести за нього відповідальність. Наприклад, виконавчий директор компанії може нести кримінальну відповідальність за той же самий злочин, що і його компанія, якщо злочин був скоєний за його згодою, допомогою або при ігноруванні злочинних дій. Однак відповідальність юридичної особи автоматично не спричинює відповідальності її директорів та співробітників.

За розслідування та ведення кримінального провадження корпоративних злочинів у французькій правовій системі відповідає державний прокурор. У деяких складних справах до участі в провадженні залучають суддю-слідчого з метою проведення належного розслідування. Французькі контрольно-наглядові органи не уповноважені розслідувати кримінальні правопорушення. Так, Управління з питань фінансових ринків (*Autorité des Marchés Financiers*) фокусується на нормативних порушеннях, за які передбачено адміністративну відповідальність. Якщо в ході своєї діяльності Управління стикається з ознаками кримінального правопорушення, воно зобов'язане повідомити про це державному прокурору.

Французький закон встановлює, що максимальний штраф, який застосовується становить суму, яка накладається на фізичну особу, але в п'ятикратному розмірі. Наприклад, якщо штраф за зловживання активами компанії, який накладається на фізичну особу становить 375 000 євро, то штраф за такий самий злочин, який накладається на компанію становитиме – 1 875 000 євро.

За певних обставин закон встановлює наступні додаткові стягнення:

- ліквідація компанії, якщо мета її створення – злочинна діяльність тяжкого та особливо тяжкого ступеня; або коли за скоєний злочин передбачається відповідальність у вигляді трьох або більше років ув'язнення, коли юридична особа відійшла від своїх цілей з метою скоєння злочину;
- заборона займатися, прямо чи опосередковано, однією або більше видами соціальної чи професійної діяльності, або на постійній основі, або строком до п'яти років;
- встановлення судового нагляду на період максимум до п'яти років;
- закриття (остаточне або на строк до п'яти років) одного чи більше об'єктів нерухомості компанії, які використовувалися для здійснення злочинів;
- заборона брати участь у державних тендерах, постійно або строком до п'яти років;
- заборона робити публічні звернення за грошовою допомогою, постійно або строком до п'яти років;
- заборона виписувати чеки (з певними винятками), користуватися платіжними картками на строк до п'яти років;
- конфіскація об'єкта, який був використаний або повинен був бути використаний для вчинення злочину, або активів, які є наслідком такого злочину;
- оприлюднення судового вироку.

Фізичні особи – представник компанії, директор, співробітники – яким були делеговані певні права та обов'язки юридичної особи, несуть кримінальну відповідальність у вигляді ув'язнення, штрафів або заборо-

ни займатися певною комерційною діяльністю та/або управляти чи контролювати компанію, яка веде комерційну діяльність.

Визначаючи вид покарання юридичної особи за корпоративний злочин, суд серед інших факторів, бере до уваги:

- обставини, за яких був скоєний злочин;
- суму отриманого прибутку;
- шкоду, нанесену в результаті скоєння злочину;
- фінансові умови, в яких опинилася юридична особа.

При розгляді справ про корпоративні злочини суд враховує обтяжуючі фактори, такі як повторне скоєння злочину чи його спланованість. Так само суд бере до уваги прагнення співпрацювати з прокурором або суддею-слідчим як пом'якшуючі фактори. Однак французьке законодавство не містить норм, що регулюють відносини співпраці відповідача з владою чи повідомлення ним про скоєний злочин.

Французький кримінально-процесуальний кодекс дозволяє відповідачу «вести переговори» з державним прокурором про пом'якшення покарання за умови попереднього визнання відповідачем своєї вини. У той момент, коли факт вини є прийнятим, державний прокурор пропонує певний вид покарання відповідачу в присутності адвоката. Якщо відповідач згоден на пропозицію прокурора, «угода» передається Голові Кримінального суду на погодження. Однак на практиці в справах про корпоративні злочини угоди між прокурорами та звинуваченими є рідким явищем.

Судова практика розповсюдила корпоративну кримінальну відповідальність на ситуації, коли докази вини/необережності представника юридичної особи або осіб, які мають право діяти від її імені, відсутні. При вирішенні питання щодо кримінальної відповідальності юридичної особи французькі суди беруть до уваги той факт, чи була вина/необережність частиною професійної діяльності/організації компанії. Наприклад, Верховний суд визнав лікарню винною у скоєнні злочину за необережності без встановлення зв'язку з будь-якою неналежною поведінкою її співробітників чи представників.

Треба зазначити, що у Франції і фізичні, і юридичні особи можуть бути засуджені на підставі одних і тих самих фактів. Рішення щодо визнання винним фізичної або юридичної особи залишається за прокурором.

У Німеччині вже давно тривають дебати навколо питання, чи потрібно вводити кримінальну відповідальність для юридичних осіб. Корпоративні скандали, величезні штрафи, які накладаються іноземними органами влади на німецькі компанії, є основними аргументами захисників ідеї введення корпоративної кримінальної відповідальності. Вони вважають, що цивільна відповідальність, зокрема у вигляді штрафів, є недостатньою для покарання юридичних осіб за скоєні ними масштабні злочинні діяння. Водночас прибічники введення кримінальної відповідальності для німецьких компаній мотивують свою позицію активним розвитком і застосуванням цього інституту як на рівні Європейського Союзу, так і в окремих європейських країнах. Зокрема, міри покарання, які накладаються на юридичну особу внаслідок визнання її винною у скоєнні злочину, є більш ефективними та широко застосовуються у Франції, Голландії, Великобританії. Також особливе значення корпоративній кримінальній відповідальності правоохоронні та судові органи надають у Сполучених Штатах Америки.

За останнє десятиріччя правоохоронні органи Німеччини ініціювали регулятивні провадження проти численних компаній, звинувачених у корупційній діяльності. Так, у 2007 р. компанії Siemens AG присудили штраф у розмірі 201 млн євро, а в 2009 р. компанії MAN AG – 151 млн євро. У 2011 р. суд Мюнхена у справі про хабарництво наклав на корпорацію Ferrostaal AG штраф у розмірі 140 млн євро. Такий штраф став результатом домовленості між представниками компанії, прокурорів та суду. Покарання у вигляді штрафу було частиною вироку у справі проти двох колишніх менеджерів компанії, звинувачених в передачі хабарів в Греції і Португалії. Компанія Ferrostaal після переговорів з представниками органів влади погодилася сплатити узгоджений штраф. Визнані винними в хабарництві менеджери були засуджені до двох років умовного ув'язнення. Крім того, одного з менеджерів зобов'язали сплатити штраф сумою 36 000 євро, а також зробити благодійний внесок на 30 000 євро за право умовного ув'язнення. Другий засуджений був оштрафований на 18 000 євро та на 20 000 євро благодійного внеску⁴.

Противники введення концепції кримінальної відповідальності юридичних осіб у німецьке право обґрунтовують свою позицію повною невідповідністю корпоративної кримінальної відповідальності сутності німецького кримінального права. Адже в основу німецького кримінального кодексу покладено концепцію індивідуальної вини, а тому юридичні особи не можуть бути визнані винними у злочині в силу відсутності відповідної правосуб'єктності в розумінні кримінального права⁵.

За загальним правилом, оскільки німецьке кримінальне право регламентує відносини тільки фізичних осіб, юридичні особи не можуть вчинити правопорушення, яке буде кваліфікуватися відповідно до кримінального права. Однак кримінальні санкції (наприклад, судовий наказ про позбавлення майна) можуть бути застосовані до юридичної особи, якщо це правопорушення було вчинено співробітником або посадовою особою такої юридичної особи. Такі санкції можуть застосовуватися незалежно від того, було винному в злочині працівнику присуджено покарання у вигляді штрафів чи ув'язнення.

У той час як накладання покарання у вигляді конфіскації майна або штрафу не вимагає обов'язкового попереднього винесення вироку фізичній особі-співробітнику, воно вимагає визнання факту вчинення правопорушення. Штраф (Geldbuße) розміром 1 млн євро може бути присуджений юридичній особі за умови, якщо правоохоронні органи чи суд доведуть, що топ-менеджер або рядовий співробітник юридичної особи, вчинивши

злочин чи правопорушення, поставив під загрозу або порушив особливі юридичні зобов'язання компанії. Сума штрафу може бути збільшена, якщо внаслідок скоєного злочину компанія отримала прибуток більше 1 млн євро.

Як альтернативу, суд може накласти арешт на майно (Verfallsanordnung) юридичної особи, якщо доведе, що юридична особа збагатилася шляхом скоєння злочину чи правопорушення, вчиненого фізичною особою – працівником компанії. Такі судові арешти дуже негативно відображаються на валовому продукті компанії (Brutto-Erlanges) та можуть з часом перетворитися на величезні суми збитків.

Розміри відповідних штрафів можуть досягати від 1 млн євро і збільшуватися пропорційно прибуткам, отриманим внаслідок скоєння злочинного діяння. Рішення суду про конфіскацію майна ліквідує всі прибутки, отримані внаслідок злочинного діяння, через приєднання такого прибутку до майна, яке підлягає конфіскації. Потенційними видами покарання також можуть виступати включення в «чорні списки» з питань участі в тендерах та державних закупівлях. Присуджений штраф буде зазначений поряд із назвою компанії в німецькому федеральному торговому реєстрі (Gewerbezentralregister) за умови, якщо розмір штрафу не перевищує 200 євро. Запис повинен бути вилучений через три роки, якщо штраф менше, ніж 300 євро, і через п'ять років, якщо штраф перевищує 300 євро.

Наразі в Німеччині існує тенденція щодо росту кількості випадків накладання регулятивних штрафів на юридичних осіб, а також поширення обов'язків органів прокуратури на такий тип справ.

Власників та керівників юридичної особи можуть визнати винними, якщо вони не змогли належним чином застосовувати наглядові заходи для упередження порушення професійних обов'язків працівниками компанії. Така відповідальність настає в разі, коли за таке порушення обов'язку до винного працівника можна застосувати кримінальне покарання або регулятивний штраф. Водночас таке правило може стати підставою для захисту власника або представників компанії, якщо вони доведуть, що вжили всіх необхідних заходів для упередження скоєння злочину.

Якщо власник або представники компанії доведуть, що вони вдалися до всіх існуючих заходів з метою попередження порушення закону, вони можуть бути звільнені від відповідальності за таке порушення. До таких заходів належить ретельний добір штатних співробітників, організація оперативної діяльності компанії, наявність методичних рекомендацій та тренінгів, моніторинг і контроль та швидка реакція на порушення правил поведінки працівниками компанії.

¹ Корпоративна кримінальна відповідальність в Європі, дослідження юридичної компанії Clifford Chance, – січень 2012 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cliffordchance.com/content/dam/cliffordchance/PDFs/Corporate_Liability_in_Europe.pdf

² Bribery Act 2010 : [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/23/contents>

³ Code pénal, Version consolidée au 16 octobre 2015 : [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719>

⁴ Ferrostaal Fined \$183 Million by Court at Ex-Managers' Trial, Karin Matussek. – December 20, 2011, – Bloomberg Business : [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bloomberg.com/news/articles/2011-12-20/ferrostaal-fined-183-million-by-court-at-ex-managers-trial>

⁵ Translation of the German Criminal Code provided by Prof. Dr. Michael Bohlander : [Electronic resource]. – Access mode: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/

Резюме

Кукіна З. О. Порівняльно-правова характеристика кримінальної корпоративної відповідальності в країнах Європейського Союзу.

Стаття присвячена аналізу відповідальності за вчинення злочину юридичною особою в різних юрисдикціях Європейського Союзу. За останні 10 років майже у всіх країнах ЄС було запроваджено інститут корпоративного злочину, за яке відповідальність може нести визнана винною юридична особа.

Ключові слова: відповідальність, корпоративний злочин, кримінальна відповідальність, покарання, юридична особа.

Резюме

Кукіна З. А. Сравнительно-правовая характеристика уголовной корпоративной ответственности в странах Европейского Союза.

Статья посвящена анализу ответственности за совершение преступления юридическим лицом в разных юрисдикциях Европейского союза. За последние 10 лет почти во всех странах ЕС был введен институт корпоративного преступления, за которое ответственность может нести признанное виновным юридическое лицо.

Ключевые слова: ответственность, корпоративное преступление, уголовная ответственность, наказание, юридическое лицо.

Summary

Kukina Z. Comparative description of corporate criminal liability European Union countries.

The article is devoted to the analysis of the corporate criminal liability in different EU jurisdictions. During the last 10 years the EU member states adopted legal background for criminal liability of the legal entities.

Key words: Liability, corporate crime, punishment, legal entity.